

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Wprowadzenie

Author: Ewa Ogrodzka-Mazur

Citation style: Ogrodzka-Mazur Ewa. (2012). Wprowadzenie. "Edukacja Międzykulturowa" (2012), nr 1, s. 9-12.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Wprowadzenie

„Edukacja Międzykulturowa” – rocznik redagowany przez Zakład Pedagogiki Ogólnej Instytutu Nauk o Edukacji Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego – to czasopismo pedagogiczne, poświęcone zagadnieniom edukacji wielo- i międzykulturowej w Polsce i na świecie.

Idea publikowania czasopisma „Edukacja Międzykulturowa” warunkowana jest stopniowo postępującą krystalizacją pedagogiki międzykulturowej, która należy do ważnych nowych subdyscyplin pedagogiki współczesnej na świecie, a w ostatnim dwudziestoleciu prężnie rozwija się w Polsce. Znaczącymi impulsami do jej rozwoju stały się procesy integracji europejskiej i aktywność polskich pedagogów. We wstępie jednego z opracowań z tego zakresu czytamy: „rzeczywista troska o edukację i kulturę poszczególnych społeczności jest więc w istocie warunkiem wyjściowym edukacji międzykulturowej, kształtowania się tożsamości wzbogaconych o elementy różnych kultur, coraz częściej tożsamości wielowymiarowych – łączących poczucie tożsamości lokalnej czy regionalnej z tożsamością narodową i europejską”¹.

Rocznik nawiązuje do tradycji serii „Edukacja Międzykulturowa”, ukazującej się w cieszyńskim ośrodku naukowym od 1992 roku i obejmującej aktualnie 48 tomów. Zagadnienia zawarte zarówno w serii, jak i w roczniku przedstawione są w odczytaniach właściwych pedagogice, psychologii, socjologii, filozofii, językoznawstwu, teologii, kulturoznawstwu, historii (i innych dyscyplin szeroko pojmowanych nauk humanistycznych). Kategoria „pogranicza” traktowana była (i jest nadal) w bachtinowskim ujęciu – jako pogranicze kultur, społeczności, wyznań (a nie głównie – chociaż także – pogranicze państw i narodów). Badaniom i studiom o charakterze metodologicznym towarzyszy namysł i próby ulepszania metodologii badań oraz sposobów interpretacji wyników badań. Periodyk stanowi zatem forum naukowe, sprzyjające rozwijaniu nauk pedagogicznych i upowszechnianiu pedagogiki międzykulturowej, umożliwiając tym samym przedstawicielom wielu specjalności

¹ T. Lewowicki, J. Nikitorowicz, A. Szczurek-Boruta (red.): *Szkolnictwo z polskim językiem nauczania w państwach europejskich – stan, problemy i perspektywy*. Białystok – Cieszyn – Warszawa 2010, Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji Uniwersytetu Śląskiego, Wyższa Szkoła Pedagogiczna ZNP w Warszawie, Stowarzyszenie Wspierania Edukacji Międzykulturowej, s. 12.

pedagogicznych i reprezentantom innych dyscyplin – dzielenie się swymi osiągnięciami oraz nawiązywanie szerokiej współpracy i wymiany doświadczeń.

W Polsce nie ukazuje się żadne czasopismo nawiązujące w swym tytule i treści do charakteryzowanej problematyki, zatem celem planowanego periodyku jest promowanie polskiego dorobku pedagogiki międzykulturowej oraz upowszechnianie jej osiągnięć w wymiarze międzynarodowym.

Pierwszy tom poświęcony prezentacji osiągnięć myśli pedagogicznej w zakresie edukacji międzykulturowej otwiera tekst Tadeusza Lewowickiego *Edukacja międzykulturowa – bilans otwarcia 2012*. Wskazując najważniejsze tendencje zmian – nowe jakości w życiu społecznym i edukacji, Autor – inicjator powstania Federacji Społecznych Zespołów Badań Kultury i Oświaty Pogranicza (1994), Zespołu Pedagogiki Kultury i Edukacji Międzykulturowej pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN (2004) oraz Stowarzyszenia Wspierania Edukacji Międzykulturowej (2007) – trafnie podkreśla, iż „edukacja międzykulturowa wciąż pozostaje obszarem życia społecznego niezbyt dobrze rozumianym, kojarzonym z rozmaitymi wcześniejszymi odmianami edukacji wielokulturowej. Idee i praktyka edukacji międzykulturowej dopiero zdobywają zrozumienie i miejsce w edukacji, w życiu społecznym. Nierzadko natrafiają na brak zrozumienia, niechęć, opór przed zmianą myślenia o edukacji i zmianą praktyki oświatowej. Wiele przyczyn składa się na problemy związane z upowszechnieniem (się) edukacji międzykulturowej”². Czasopismo „Edukacja Międzykulturowa” stoi zatem przed ważnym wyzwaniem i zadaniem prezentowania nowych zjawisk edukacyjnych i promowania zmian w tym zakresie, a przede wszystkim upowszechniania edukacji międzykulturowej jako propozycji przewyższenia słabości edukacji wielokulturowej.

Kolejne opracowania przedstawiają zarówno teoretyczne odniesienia, jak i praktyczne działania w zakresie edukacji wielo- i międzykulturowej podejmowane przede wszystkim w białostockim ośrodku naukowo-badawczym, kierowanym przez Jerzego Nikitorowicza – przewodniczącego Zespołu Pedagogiki Kultury i Edukacji Międzykulturowej pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN oraz Stowarzyszenia Wspierania Edukacji Międzykulturowej. W artykule *Fenomen wielokulturowości i prognozy rozwoju ku międzykulturowości*, Nikitorowicz zwraca uwagę na istotny fakt, zgodnie z którym – z dotychczasowych badań nad wielokulturowością i skutków

² T. Lewowicki: *Edukacja międzykulturowa – bilans otwarcia 2012*. Tekst zamieszczony w tym tomie.

funkcjonującej ideologii wielokulturowości wynika potrzeba wypracowania nowej koncepcji kultury wiedzy o sobie i innych, co może i powinna podjąć rozwijająca się współcześnie edukacja międzykulturowa. W tym kontekście przedstawia zadania edukacji międzykulturowej związane z kreowaniem kilku nurtów rozwoju człowieka i jego kultury: (1) nurtu tradycji i kultury regionalnej, inaczej nurtu związanego z nabywaniem tożsamości rodzinno-lokalno-parafialnej, (2) nurtu kultur narodowych i kształtowania się tożsamości narodowej, (3) nurtu kultury państwowej, dotyczącego kreowania więzi obywatelskich z państwem, (4) nurtu dialogu kulturowego i cywilizacyjnego (wewnętrznego i zewnętrznego), inaczej nurtu kreującego wielopłaszczyznową tożsamość jednostkową i społeczną oraz (5) nurtu symetrycznej akulturacji, między innymi jako wyniku mobilności i ruchów migracyjnych na świecie³. Do tej propozycji nawiązują m.in. teksty pracowników Katedry Edukacji Międzykulturowej Uniwersytetu w Białymstoku, prezentujące relacje i komunikaty z badań, forum młodych pedagogów międzykulturowych oraz praktykę edukacyjną.

Pierwsze wydanie czasopisma „Edukacja Międzykulturowa” zawiera recenzje oraz wykaz najważniejszych prac z edukacji wielo- i międzykulturowych wydanych w 2011 roku, jak również kronikę najważniejszych wydarzeń naukowych z tego samego roku. Wzbogacenie prezentowanych materiałów stanowi wykaz rozpraw habilitacyjnych i doktorskich z zakresu edukacji wielo- i międzykulturowej obronionych w latach 2000–2011 w dyscyplinie pedagogika.

* * *

W imieniu zespołu redakcyjnego czasopisma „Edukacja Międzykulturowa” pragnę podziękować wszystkim członkom Rady Naukowej za zaangażowanie i przychyłność naszym działaniom służącym promowaniu idei edukacji międzykulturowej w Polsce i za granicą.

Wydanie pierwszego numeru czasopisma „Edukacja Międzykulturowa” stało się możliwe dzięki niezmiennej przychyłności i pomocy władz akademickich Uniwersytetu Śląskiego Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji

³ J. Nikitorowicz: *Fenomen wielokulturowości i prognozy rozwoju ku międzykulturowości*. Tekst zamieszczony w tym tomie. Por. także: J. Nikitorowicz: *Od Federacji Zespołów Badań Pogranicza do Stowarzyszenia Wspierania Edukacji Międzykulturowej*. W: J. Nikitorowicz, A. Sadowski, D. Misiejuk (red.): *Edukacja międzykulturowa*, „Pogranicze. Studia Społeczne”, T. XVII, cz. I. Białystok 2011, UwB, s. 7–17.

w Cieszynie oraz Wydawnictwa Adam Marszałek. Wszystkim Osobom, które przyczyniły się do powstania publikacji, pragniemy wyrazić uznanie i podziękowanie.

Ewa Ogrodzka-Mazur
Redaktor naczelny